

ĢENERĀLADVOKĀTA JANA MAZAKA [JÁN MAZÁK]

VIEDOKLIS,

sniegts 2009. gada 10. novembrī¹

I — Ievads

1. Ar šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, kuru Tiesa pēc iesniedzējtiesas lūguma ir nolēmusi izskatīt Tiesas Statūtu 23.a pantā paredzētajā steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā, *Administrativen sad Sofia-grad* (Sofijas Administratīvā tiesa, Bulgārija) atbilstoši EKL 68. panta 1. punktam kopsakarā ar EKL 234. pantu ir uzdevusi četrus jautājumus par Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvas 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (turpmāk tekstā — “Atgriešanas” direktīva)², 15. panta 4.–6. punkta interpretāciju.

2. Šajos jautājumos un tajos esošajos apakšpunktos iesniedzējtiesa Tiesai būtībā jautā par

“Atgriešanas” direktīvas 15. panta normām saistībā ar aizturēšanas izraidīšanas nolūkā maksimālā laika, kā arī šajā sakarā paredzēto termiņu aprēķināšanas veida piemērošanu izskatāmajā lietā, ņemot vērā pamata lietā esošos apstākļus. Turklāt tā Tiesai jautā par to, kādos apstākļos izraidīšanu var uzskatīt par tādu, kam nav pamatota iemesla, un vai aizturēšanu vai arī kādos apstākļos var atstāt spēkā, neesot pamatotam iemeslam izraidīšanai un pēc aizturēšanas laika pagarināšanas iespēju beigšanās.

3. Šie jautājumi ir izvirzīti tiesvedībā, kuru iesniedzējtiesai kā pēdējai instancei ir jāizskata pēc savas iniciatīvas, par Saida Šamiloviča Kadzojeva [*Said Shamilovich Kadzoev*] uzturēšanās speciālā ārzemnieku pagaidu izmitināšanas centrā netālu no Sofijas pilsētas

1 — Oriģinālvaloda — franču.

2 — OV L 348, 98. lpp.

likumīgumu un tādejādi par viņa aizturēšanas atstāšanu spēkā.

II — Atbilstošās tiesību normas

A — “Atgriešanas” direktīva

4. Jānorāda, ka “Atgriešanas” direktīvas pieņemšanas laikā normu par maksimālo aizturēšanas laiku ieviešanu bija viens no visvairāk apspriestajiem jautājumiem sakarā ar būtiskajām atšķirībām, kādas šajā sakarā pastāvēja un joprojām zināmā mērā pastāv starp dalībvalstu tiesiskajiem regulējumiem un praksi.

6. “Atgriešanas” direktīvas 15. panta, kurš ietverts nodaļā par turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] izraidīšanas nolūkā, redakcija ir šāda:

“1. Ja vien konkrētajā gadījumā nav iespējams efektīvi piemērot citus pietiekamus, bet vajākus piespiedu līdzekļus, dalībvalstis var aizturēt [...] tikai to trešās valsts valstspiederīgo, kam paredzēts piemērot atgriešanas procedūras, lai sagatavotos atgriešanai un/ vai veiktu izraidīšanas procesu, jo īpaši tad, ja:

5. Tātad šai prejudiciāla nolēmuma tiesvedībai tiktāl, ciktāl Tiesai pirmo reizi tiek lūgts noskaidrot noteiktus aspektus saistībā ar šīs direktīvas 15. panta īstenošanu, ir plašāka nozīme nekā tikai izskatāmajā lietā. Tā ietilpst delikātā un turpinātā procesā, kurš ir vērsts uz to, lai, no vienas puses, apstiprinātu Eiropas Cilvēktiesību tiesas atzītās nenoliedzamās valsts tiesības kontrolēt ārzemnieku ieceļošanu un uzturēšanos to teritorijā³ un tās legītimās intereses efektīvi novērst tiesību imigrācijas un patvēruma jomā ļaunprātīgu izmantošanu ar, no otras puses, valsts prasībām tiesībās un aizsardzības līmeni, kas piešķirts migrējošiem indivīdiem atbilstoši starptautiskajām tiesībām, Kopienų tiesībām, it īpaši cilvēktiesībām un pamatbrīvībām.

a) pastāv bēgšanas iespējamība vai

b) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais izvairās no atgriešanas vai izraidīšanas procesa vai traucē tā sagatavošanu.

3 — Skat., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1996. gada 25. jūnija spriedumu lietā *Amuur* pret Franciju, *Recueil des arrêts et décisions*, 1996-III, 41. punkts.

Ikvienu turēšana apsardzībā [aizturēšana] ir iespējami īsa un tā turpinās tikai tik ilgi, kamēr

veic izraidīšanas pasākumus, un to izpilda ar pienācīgu rūpību.

[..]

3. Visos gadījumos turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] pārskata ar pamatotu regularitāti vai nu pēc attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā pieteikuma saņemšanas, vai *ex officio*. Pagarinātas turēšanas apsardzībā [aizturēšanas] gadījumā tiesu iestāde uzrauga minēto pārskatīšanu.

4. Ja izrādās, ka tiesisku vai citu apsvērumu dēļ izraidīšanai vairs nav pamatota iemesla, vai ja 1. punktā noteiktie apstākļi vairs nepastāv, turēšanu apsardzībā [aizturēšanu] vairs neuzskata par pamatotu un attiecīgo personu nekavējoties atbrīvo.

5. Turēšana apsardzībā [aizturēšana] ir spēkā tik ilgi, kamēr saglabājas 1. punktā noteiktie apstākļi un kamēr tā ir nepieciešama, lai nodrošinātu sekmīgu izraidīšanu. Katra dalībvalsts nosaka ierobežotu turēšanas apsardzībā [aizturēšanas] laikposmu, kas nedrīkst pārsniegt sešus mēnešus.

6. Dalībvalstis nedrīkst pagarināt 5. punktā minēto termiņu, izņemot pagarinājumu uz ierobežotu laikposmu, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem nepārsniedz papildu divpadsmit mēnešus gadījumos, ja neatkarīgi no to pamatotiem centieniem izraidīšanas procedūra varētu ieilgt šādu iemeslu dēļ:

- a) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais atsakās sadarboties vai
- b) kavējas vajadzīgo dokumentu saņemšana no trešām valstīm.”

7. Atbilstoši “Atgriešanas” direktīvas 20. pantam dalībvalstīm ir jāievieš normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai vēlākais līdz 2010. gada 24. decembrim izpildītu minētās direktīvas prasības.

B — *Atbilstošās valsts tiesību normas*

8. 2009. gada 15. maijā Bulgārija veica “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 5. un 6. punkta transponēšanu valsts tiesībās, grozot⁴ Bulgārijas Republikas Likumu par ārzemniekiem (turpmāk tekstā — “Likums par ārzemniekiem”). Iesniedzējtiesa tomēr norāda, ka “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 4. punkts Bulgārijas tiesībās netika transponēts.

9. Saskaņā ar Likuma par ārzemniekiem 44. panta 6. punktu, ja piespiedu administratīvo pasākumu ārzemniekam nevar piemērot, jo nav pierādīta tā identitāte vai pastāv acīmredzams bēgšanas risks, struktūra, kas ir veikusi pasākumu, var izdot rīkojumu par šī ārzemnieka izmitināšanu ārzemnieku pagaidu izmitināšanas centrā, lai noorganizētu tā piespiedu izraidīšanu vai izraidīšanu no Bulgārijas Republikas.

10. Pirms “Atgriešanas” direktīvas transponēšanas ar 2009. gada 15. maija grozījumiem Likumā par ārzemniekiem izmitināšanai izmitināšanas centrā nebija nekāda ierobežojoša termiņa.

4 — “Likuma papildu noteikumi, ar kuriem groza un papildina Likumu par ārzemniekiem Bulgārijas Republikā” (*Bulgārijas Oficiālais Vēstnesis* Nr. 36/2009), kuru 16. pantā ir paredzēts, ka ar minēto likumu tiek transponēta “Atgriešanas” direktīva.

11. Šobrīd atbilstoši minētā likuma 44. panta 8. punktam “izmitināšana ilgst līdz brīdim, kamēr tiek novērsti pastāvošie 6. punktā minētie apstākļi, tomēr tā nedrīkst pārsniegt sešus mēnešus. Izņēmuma kārtā, ja persona atsakās sadarboties ar kompetentajām iestādēm, ja kavējas piespiedu izraidīšanai vai izraidīšanai obligāto dokumentu saņemšana vai ja persona rada draudus valsts drošībai vai sabiedriskajai kārtībai, izmitināšanas laikposms var tikt pagarināts par līdz pat divpadsmit mēnešiem”.

12. Likuma par ārzemniekiem 46.a panta 3.–5. punktā ir paredzēts:

“3) Ik pēc sešiem mēnešiem ārzemnieku pagaidu izmitināšanas centra vadītājs iesniedz to ārzemnieku sarakstu, kuri tajā ir uzturējušies ilgāk par sešiem mēnešiem šķēršļu to izraidīšanai no [Bulgārijas] teritorijas dēļ. Saraksts tiek nosūtīts izmitināšanas centra atrašanās vietas administratīvajai tiesai.

4) Katra sešu mēnešu izmitināšanas pagaidu izmitināšanas centrā laikposma beigās tiesa pēc savas iniciatīvas slēgtā tiesas sēdē lemj par aizturēšanas pagarināšanu, aizstāšanu vai izbeigšanu. Tiesas nolēmums ir nepārsūdzams.

- 5) Ja tiesa apstrīdēto izmitināšanas rīkojumu atceļ vai izdod rīkojumu par ārzemnieka atbrīvošanu, tam nekavējoties ir jāatstāj pagaidu izmitināšanas centrs.”
15. 2006. gada 22. oktobrī saistībā ar Kadzojevu tika pieņemts “piespiedu izmitināšanas” rīkojums Nr. 3469. Pamatojoties uz šo rīkojumu, Kadzojevs tika izmitināts Ļubimecas [*Liubimets*] izmitināšanas centrā Elhovo [*Elhovo*] reģionā, kurā viņš tika aizturēts līdz 2006. gada 3. novembrim. Ar tās pašas dienas rīkojumiem tam tika piemēroti arī piespiedu administratīvie pasākumi — “piespiedu izraidīšana” un “aizliegums ieceļot teritorijā”.

III — Lietas faktiskie apstākļi un prejudiciālie jautājumi

13. Tiktāl, ciktāl tie ir nozīmīgi šīs lietas kontekstā, prāvas galvenos faktus var apkopot šādi.

14. 2006. gada 21. oktobrī Bulgārijas drošības spēki netālu no Turcijas robežas aizturēja Kadzojevu. Arestēšanas laikā viņam nebija personu apliecinošu dokumentu un tas stādījās priekšā kā Saids Šamilovičs Hučbarovs [*Said Shamilovic Huchbarov*], dzimis 1979. gada 11. februārī Groznijā, Čečenijas Republikā. No arestēšanas brīža viņš paziņoja, ka nevēlas, lai par viņa arestēšanu tiktu informēts Krievijas konsulāts. Vēlāk viņš piekrita, ka ir izmantojis nepareizu identitāti, jo viņa īstais uzvārds esot Kadzojevs, un iesniedza dzimšanas apliecību, no kuras izrietēja, ka viņš esot dzimis 1979. gada 11. februārī Maskavā (bijušajā Padomju Savienībā), viņa tēvs ir čečens Šamils Kadzojevs [*Shamil Kadzoev*] un māte — gruzīniete Loli Elihvari [*Loli Elihvari*].

16. Pamatojoties uz 2006. gada 1. novembra piespiedu izmitināšanas rīkojumu Nr. 3583, Kadzojevs tika ievietots Busmanci [*Busmantsi*] Speciālajā ārzemnieku pagaidu izmitināšanas centrā netālu no Sofijas, lai sagaidītu, kad kļūs izpildāms saistībā ar viņu veiktais piespiedu administratīvais pasākums — izraidīšana. Šī izmitināšana bija noteikta līdz brīdim, kad tiks novērsti visi šķēršļi piespiedu izraidīšanas pasākuma izpildei, proti, līdz dokumentu, kuri ļauj ceļot ārvalstīs, un finanšu līdzekļu garantijas biļetes iegādei uz Čečeniju saņemšanai.

17. Kadzojevs pret rīkojumiem par izraidīšanu, aizliegumu ieceļot Bulgārijas Republikas teritorijā un piespiedu izmitināšanu ārzemnieku izmitināšanas centrā iesniedza prasības tiesā, kuras visas tika noraidītas. Līdz ar to visi šie pasākumi, tostarp izmitināšana pagaidu izmitināšanas centrā, kļuva izpildāmi.

18. Tomēr, kaut arī Bulgārijas iestādes, nevalstiskas organizācijas un pats Kadzojevs izrādīja centienus atrast drošu trešo valsti, nav saņemta neviena specifiska piekrišana un līdz šim brīdim viņš nav saņēmis ceļošanas dokumentus.

19. Jānorāda, ka viņa uzturēšanās laikā speciālā pagaidu izmitināšanas centrā Kadzojevs 2007. gada 31. maijā iesniedza pieteikumu, lai saņemtu bēgļa statusu. Ar Sofijas pilsētas Administratīvās tiesas 2007. gada 9. oktobra nolēmumu šis pieteikums tika noraidīts. 2008. gada 21. martā Kadzojevs iesniedza jaunu pieteikumu par patvērumu, kuru tas tomēr vēlāk 2. aprīlī atsauc. 2009. gada 24. martā Kadzojevs iesniedza trešo pieteikumu, lai saņemtu bēgļa statusu. Ar 2009. gada 10. jūlija nolēmumu Sofijas pilsētas Administratīvā tiesa Kadzojeva pieteikumu noraidīja. Šis nolēmums nevar tikt pārsūdzēts.

20. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet arī, ka Kadzojevs divas reizes ir iesniedzis pieteikumu aizstāt piespiedu aizturēšanas pasākumu ar mazāk stingru pasākumu, proti, pienākumu regulāri parakstīties tā uzturēšanās vietas policijas iestāžu reģistrā, šos pieteikumus kompetentās iestādes noraidīja, jo tām nav bijis iespējas pārbaudīt norādīto adresi.

21. Jāuzsver, ka Kadzojevs joprojām ir aizturēts Busmanci speciālā ārzemnieku pagaidu izmitināšanas centrā.

22. Pamata prāva tika uzsākta Sofijas pilsētas Administratīvajā tiesā, iesniedzot Iekšlietu ministrijas Migrācijas pārvaldes direktora izdotu administratīvu aktu, ar kuru tas lūdz šo tiesu, pamatojoties uz Likuma par ārzemniekiem 46.a panta 3. punktu, pēc savas iniciatīvas izskatīt jautājumu par Kadzojeva aizturēšanas Busmanci speciālā ārzemnieku pagaidu izmitināšanas centrā laiku.

23. Šādos apstākļos iesniedzējtiesa nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālos jautājumus un lūgt, lai tiem tiktu piemērota steidzamības prejudiciāla nolēmuma tiesvedība:

“1) Vai [...] Direktīvas 2008/115 [...] 15. panta 5. un 6. punkts ir interpretējami tādējādi, ka:

- a) ja dalībvalsts valsts tiesībās pirms šīs direktīvas prasību transponēšanas nebija paredzēts nedz maksimālais termiņš aizturēšanai, nedz iemesli

aizturēšanas [termiņa] pagarināšanai un ja, transponējot [to], netika paredzēts, ka jaunās normas būs ar atpakaļejošu spēku, šīs direktīvas prasības ir piemērojamas tikai no to transponēšanas dalībvalsts valsts tiesībās un tās skar tikai šo laikposmu;

ārzemniekam nav iztikas līdzekļu vai arī ja viņš rīkojas agresīvi?

- b) aizturēšanai specializētā centrā izraidīšanas nolūkā paredzētajos termiņos minētās direktīvas izpratnē netiek ieskaitīts laiks, kurā atbilstoši skaidrai normai izraidīšanas no dalībvalsts [teritorijas] lēmuma izpilde ir apturēta tādēļ, ka pēc trešās valsts pilsoņa iesniegtā pieteikuma norisinājās procedūra par patvēruma tiesību piešķiršanu, lai gan šīs procedūras laikā ārzemnieks turpināja uzturēties šajā pašā specializētajā izmitināšanas centrā, ja to atļauj dalībvalsts valsts tiesību akti?
- 2) Vai [...] Direktīvas 2008/115 [...] 15. panta 5. un 6. punkts ir interpretējami tādējādi, ka aizturēšanai specializētā centrā izraidīšanas nolūkā paredzētajos termiņos minētās direktīvas izpratnē netiek ieskaitīts laikposms, kurā atbilstoši skaidrai normai izraidīšanas no dalībvalsts [teritorijas] lēmuma izpilde ir apturēta tādēļ, ka par minēto lēmumu ir iesniegta prasība tiesā, lai gan šīs procedūras laikā ārzemnieks turpināja uzturēties šajā pašā specializētajā izmitināšanas centrā, ja šim valstspiederīgajam nebija derīgu personu apliecinošu dokumentu un tādējādi pastāv šaubas par viņa identitāti, un ja
- 3) Vai [...] Direktīvas 2008/115 [...] 15. panta 4. punkts ir interpretējams tādējādi, ka nav pamatotu iemeslu izraidīšanai, ja:
- a) brīdī, kad tiesa pārbauda aizturēšanu, valsts, kuras pilsonis ir ieinteresētā persona, ir atteikusies izsniegt viņam ceļošanas dokumentu, lai tas varētu atgriezties, un līdz minētajam brīdim nav panākta vienošanās ne ar vienu trešo valsti, kas būtu gatava uzņemt ieinteresēto personu, lai gan dalībvalsts administratīvās struktūras ir izrādījušas centienus šajā sakarā;
- b) brīdī, kad tiesa pārbauda aizturēšanu, pastāv nolīgums par atpakaļuzņemšanu starp Eiropas Savienību un valsti, kuras pilsonis ir ieinter-

sētā persona, bet sakarā ar jaunu pierādījumu, proti, ieinteresētās personas dzimšanas apliecības esamību, dalībvalsts nav atsaukusies uz šim minētā nolīguma normām, jo ieinteresētā persona nevēlas atgriezties;

tai nav nekādu iztikas līdzekļu un nav nevienas trešās personas, kura būtu uzņēmusies nodrošināt tās iztiku;

- c) Direktīvas [2008/115] 15. panta 6. punktā paredzētās aizturēšanas termiņu pagarināšanas iespējas ir beigušās gadījumā, ja brīdī, kad tiesa pārbauda [ieinteresētās personas] aizturēšanu, ņemot vērā minētās direktīvas 15. panta 6. punkta b) apakšpunktu, nav noslēgts neviens nolīgums par atpakaļuzņemšanu ar trešo valsti?

- b) lai pieņemtu lēmumu par atbrīvošanu, ir detalizēti jāizvērtē, vai trešās valsts valstspiederīgajam atbilstoši dalībvalsts valsts tiesību normām ir vajadzīgie līdzekļi, lai uzturētos dalībvalsts teritorijā, kā arī [dzīvesvieta], kurā viņš varētu uzturēties?"

- 4) Vai [...] Direktīvas 2008/115 [...] 15. panta 4. un 6. punkts ir interpretējami tādējādi, ka, ja aizturēšanas nolūkā izraidīt trešās valsts valstspiederīgo pārbaudes laikā tiek konstatēts, ka nav pamatota iemesla tās izraidīšanai un ka nav iemeslu tās aizturēšanas pagarināšanai, tādā gadījumā:

- a) tomēr nav jāizdod rikožums minēto personu nekavējoties atbrīvot, ja vienlaicīgi ir izpildīti šādi nosacījumi: ieinteresētajai personai nav derīgu personu apliecinošu dokumentu neatkarīgi no to derīguma termiņa un līdz ar to pastāv šaubas par tās identitāti, persona rikožas agresīvi,

IV — Viedoklis

24. Pirmām kārtām tiktāl, ciktāl Kadzoevs savos apsvērumos apstrīdēja vairākus lēmumā par prejudiciālā jautājuma uzdošanu aprakstītos faktiskos apstākļus, tostarp attiecībā uz apgalvoto viņa agresīvo rīcību tā aizturēšanas laikā, un norādīja uz pārkāpumiem, kuri vispārēji attiecas uz Bulgārijā spēkā esošajām migrācijas un patvēruma tiesībām un it īpaši uz tā izmitināšanas apstākļiem, ir jāatgādina, ka atbilstoši funkciju nodalīšanai starp šo Tiesu un iesniedzējtiesu EKL 234. pantā paredzētajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā valsts tiesai ir jādefinē tiesiskā regulējuma un faktisko apstākļu ietvari, kuros ietilpst prejudiciālais jautājums un, ņemot vērā faktiskos apstākļus un atbilstošās valsts tiesību normas, jānosaka prejudiciāla nolēmuma tiesvedības

priekšmets, un visbeidzot jāpiemēro izskatāmajā lietā Tiesas interpretētās Kopienų tiesību normas⁵.

faktu, ka tie attiecas uz direktīvu, kuras transponēšanas termiņš vēl nav beidzies.

25. Tā kā Tiesai nav kompetences noskaidrot izskatāmās lietas faktus vai lemt par Kadzoveja aizturēšanas likumību un ar to saistītām tiesvedībām, kuras turklāt ir arī prasības Eiropas Cilvēktiesību tiesā priekšmets⁶. Turpretī Tiesai ir tikai lietderīgi jāpieņem nolēmums saistībā ar pamata prāvu par tai uzdotajiem Kopienų tiesību interpretācijas jautājumiem.

26. Tādējādi turpmāk es izskatišu prejudiciālos jautājumus principā, ievērojot to secību, kādā tie ir uzdoti. Tomēr, šķiet, lietderīgi izskatīt kopsakarā pirmā jautājuma b) apakšpunktu un otro jautājumu, jo abi šie jautājumi attiecas uz izraidišanas lēmuma izpildes apturēšanu.

27. Tomēr vispirms ir jāaplūko prejudiciālo jautājumu pieņemamība, ņemot vērā it īpaši

A — Par pieņemamību

28. Sākotnēji ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts tiesām, kas iztiesā lietu, ir jānovērtē gan tas, cik nepieciešams ir prejudiciālais jautājums šo tiesu spriedumu taisīšanai, gan tas, cik piemēroti ir jautājumi, ko tās uzdod Tiesai. Tādējādi, tā kā uzdotie jautājumi ir saistīti ar Kopienų tiesību interpretāciju, attiecībā uz tiem ir spēkā nozīmīguma prezumpcija un tādēļ Tiesai principā tie ir jāizskata⁷.

29. Turklāt atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Tiesa atsakās pieņemt prejudiciālu nolēmumu par valsts tiesas iesniegto lūgumu, ja ir acīmredzams, ka valsts tiesas pieprasītajai Kopienų tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamata prāvas faktiem vai priekš-

5 — Šajā sakarā skat., piemēram, 1999. gada 18. novembra spriedumu lietā C-107/98 *Teckal* (*Recueil*, I-8121. lpp., 31., 34. un 39. punkts), 2007. gada 7. jūnija spriedumu apvienotajās lietās no C-222/05 līdz C-225/05 *van der Weerd* u.c. (Krājums, I-4233. lpp., 22. un 23. punkts) un 2007. gada 15. novembra spriedumu lietā C-162/06 *International Mail Spain* (Krājums, I-9911. lpp., 24. punkts).

6 — *Said Shamilovich Kadzoev* pret Bulgāriju, sūdzība iesniegta 2007. gada 20. decembrī.

7 — Šajā sakarā skat. 2004. gada 1. aprīļa spriedumu lietā C-286/02 *Bellio F.lli Srl* (*Recueil*, I-3465. lpp., 27. punkts), 2006. gada 15. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-393/04 un C-41/05 *Air Liquide Industries Belgium* (Krājums, I-5293. lpp., 24. punkts un tajā minētā judikatūra), kā arī 2008. gada 24. jūnija spriedumu lietā C-188/07 *Commune de Mesquer* (Krājums, I-4501. lpp., 30. punkts).

metu, ka jautājums ir hipotētisks vai arī ka Tiesai nav vajadzīgā faktiskā vai tiesiskā pamata, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem⁸.

30. Tomēr, pēc manām domām, izskatāmajā lietā tas tā nav. It īpaši nav acimredzami, ka uzdotie jautājumi nav nozīmīgi saistībā ar nolēmumu, kurš iesniedzējtiesai ir jāpieņem, pat tad, ja “Atgriešanas” direktīvas transponēšanas termiņš vēl nebija beidzies brīdī, kad iesniedzējtiesai bija jāizskata Kadzojeva aizturēšanas tiesiskums.

31. Pirmām kārtām ir skaidrs, ka šī direktīva atbilstoši tās 22. pantam stājās spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, kas ir veikts 2008. gada 24. decembrī, t.i., [tā stājās spēkā] 2009. gada 13. janvārī.

32. Šajā sakarā no Tiesas judikatūras izriet, ka, lai gan direktīvas adresātēm dalībvalstīm acimredzami nevar pārnest, ka tās šo direktīvu nav transponējušas sava tiesību sistēmā, pirms nav beidzies transponēšanas termiņš, tomēr tām ir jāatturas pieņemt noteikumus,

8 — Šajā sakarā skat. 2001. gada 13. marta spriedumu lietā C-379/98 *PreussenElektra* (*Recueil*, I-2099. lpp., 39. punkts), kā arī iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *van der Weerd* u.c., 22. punkts un tajā minētā judikatūra.

kas varētu būtiski apdraudēt šajā direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu⁹.

33. Tiesa arī precizēja, ka šāds pienākums atturēties ir noteikts visām attiecīgās dalībvalsts iestādēm, tostarp valsts tiesām. Līdz ar to, sākot ar direktīvas spēkā stāšanās dienu, dalībvalsts tiesām, cik vien iespējams, ir jāatturas interpretēt valsts tiesības tādā veidā, kas pēc transponēšanas termiņa beigām var būtiski apdraudēt šajā direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu¹⁰.

34. Šajā sakarā izskatāmajā lietā ir jākonstatē, ka, pēc iesniedzējtiesas domām, tiesību normas, kuru mērķis ir grozīt Likumu par ārzemniekiem, ir uzskatāmas par “Atgriešanas” direktīvas formālo transponēšanu Bulgārijas tiesībās.

35. Ja valsts tiesa šo transponēšanas likumu interpretētu un piemērotu pretēji minētajai direktīvai un it īpaši tās normām, par pieļau-

9 — Skat. 1997. gada 18. decembra spriedumu lietā C-129/96 *Inter-Environnement Wallonie* (*Recueil*, I-7411. lpp., 45. punkts), 2003. gada 8. maija spriedumu lietā C-14/02 *ATRAL* (*Recueil*, I-4431. lpp., 58. punkts) un 2005. gada 22. novembra spriedumu lietā C-144/04 *Mangold* (Krājums, I-9981. lpp., 67. punkts).

10 — Skat. it īpaši 2006. gada 4. jūlija spriedumu lietā C-212/04 *Adeneler* u.c. (Krājums, I-6057. lpp., 122. un 123. punkts), 2009. gada 23. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās C-261/07 un C-299/07 *VTB-VAB* u.c. (Krājums, I-2949. lpp., 39. punkts).

jamo aizturēšanas laiku un tādējādi radītu precedentus, no tā izrietētu risks, ka tiktu būtiski apdraudēta šajā direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšana pēc transponēšanas termiņa beigām.

36. Līdz ar to, tā kā iesniedzējtiesa ir uzdevusi prejudiciālos jautājumus, lai nodrošinātu "Atgriešanas" direktīvai atbilstošu Likuma par ārzemniekiem interpretāciju un piemērošanu, tas atbilst pienākumam atturēties iepriekš atgādinātās judikatūras *Inter-Environnement Wallonie* izpratnē, prasītā minētās direktīvas interpretācija ir jāuzskata par iesniedzējtiesai lietderīgu, lai pieņemtu nolēmumu tajā izskatāmajā lietā¹¹.

37. Protams, var šaubīties arī par to, vai ir jākonstatē arī trešā prejudiciālā jautājuma pieņemamība, jo tas attiecas uz "Atgriešanas" direktīvas 15. panta 4. punktu, kurš atbilstoši iesniedzējtiesas norādītajam valsts tiesībās nav transponēts.

38. Tomēr, pēc manām domām, uz to ir jāatbild apstiprinoši.

39. Šajā sakarā, pirmkārt, es šaubos par to, vai minēto 4. punktu ir iespējams analizēt izolēti, neatkarīgi no citām 15. panta normām, kuras reglamentē aizturēšanu izraidīšanas nolūkā.

40. Tiktāl, ciktāl tajā ir paredzēts, ka aizturēšana vairs nav pamatota un ka konkrētā persona ir nekavējoties jāatbrīvo, ja izrādās, ka vairs nav pamatota iemesla izraidīšanai, vai ja vairs nepastāv šī panta 1. punktā noteiktie aizturēšanas apstākļi, aizturēšanu vairs neuzskata par pamatotu, 15. panta 4. punktā tikai tiek atspoguļota jau citos šī panta punktos, it īpaši 1. un 5. punktā, minētā norma, saskaņā ar kuru ikviena aizturēšana ir iespējami īsa un tā turpinās tikai tik ilgi, kamēr tiek izpildīti izraidīšanas nosacījumi, šajā normā turklāt ir paredzēts "Atgriešanas" direktīvas preambulas sešpadsmitajā apsvērumā minētais samērīguma princips¹².

41. Pieņemot, ka citas "Atgriešanas" direktīvas 15. panta normas ir tikušas efektīvi transponētas Bulgārijas tiesībās, šķiet grūti apgalvot, ka šī panta 4. punkts nav transponēts. Faktiski iesniedzējtiesa pati norādīja, ka tā šīs normas normatīvo apjomu izsecina no Likuma par ārzemniekiem 44. panta 8. punkta.

11 — Šajā kontekstā skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *VTB-VAB* u.c., 40. punkts.

12 — Skat. arī turpmāk tekstā 50.–52. punktu.

42. Katrā ziņā, otrkārt, ir jāpatur prātā, ka pienākumi, kuri dalībvalstīm ir noteikti direktīvas transponēšanas termiņa laikā atbilstoši iepriekš atgādinātajai *Inter-Environnement Wallonie* judikatūrai, tostarp visām valsts tiesām paredzētais pienākums, interpretējot valsts tiesības, ņemt vērā šādu direktīvu, izriet no pienākuma nodrošināt, lai pēc transponēšanas termiņa beigām tiktu sasniegts direktīvā aprakstītais rezultāts¹³.

43. Līdz ar to, pat pieņemot, ka “Atgriešanas” direktīvu Bulgārijas tiesībās transponējošais likums faktiski attiecībā uz minētās direktīvas 15. panta 4. punkta transponēšanu ir nepilnīgs, tas, vai šīs transponēšanas neesamība un valsts tiesas nolēmums, kurš ir pretrunā direktīvai, kas no tā izrietētu, apdraudētu šajā direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu, galu galā ir atkarīgs no konkrētiem izskatāmās lietas apstākļiem. Tādējādi, ja konkrētās normas, neņemot vērā minēto nepilnību, tiek uzskatītas par tādām, ar kurām valsts iestādes direktīvu ir transponējušas galīgi, šāds risks būtu iespējams. Turpreti, ja “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 4. punkts valsts tiesībās vēl nebija transponēts pamata tiesve-

dības laikā tādēļ, ka Bulgārijas likumdevējs bija nolēmis šo direktīvu īstenot pakāpeniski un plānoja šo specifisko normu transponēt vēlāk, [bet] pirms transponēšanas termiņa beigām, nevarētu piekrist tam, ka šīs normas transponēšanas neesamība vai piemērojamā likuma interpretācija, kura ir pretrunā šai normai, apdraudētu šajā direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu¹⁴.

44. Protams, valsts tiesai šajā sakarā būtu jāpieņem galīgais nolēmums, tomēr ir jākonstatē, ka no lēmuma par prejudiciālo jautājumu uzdošanu katrā ziņā neizriet, ka vēl būtu plānota “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 4. punkta specifiska transponēšana. Turklāt Bulgārijas valdība tiesas sēdē paziņoja, ka tā minēto normu uzskata par Bulgārijas tiesībās transponētu, kas neļauj rēķināties ar to, ka pirms transponēšanas termiņa beigām vēl tiks veikti specifiski transponēšanas pasākumi.

13 — Šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Inter-Environnement Wallonie*, 40. un 44. punkts. Vienā daļā doktrīnas tiek izvirzīta tēze, saskaņā ar kuru valsts tiesai valsts tiesību normas vienmēr ir jāinterpretē cik vien iespējams atbilstoši direktīvai, kuras transponēšanas termiņš pamata tiesvedības norises laikā vēl nav beidzies, ja runa ir par valsts tiesību normām, kuras ir speciāli ieviestas, lai transponētu šo direktīvu. Pat pieņemot, ka šajā sakarā Tiesas judikatūrā (skat. piemēram, 2001. gada 15. marta spriedumu lietā C-165/98 *Mazzoleni*, *Recueil*, I-2189. lpp., 17. punkts, un 1987. gada 8. oktobra spriedumu lietā 80/86 *Kolpinghuis Nijmegen*, *Recueil*, 3969. lpp., 12., 15. un 16. punkts, lasot tos kopsakarā) pastāv norādes, cik man zināms, Tiesa līdz šim brīdim nav pieņēmusi skaidru nolēmumu, kurš būtu par šādu vispārēju atbilstošu interpretācijas pienākumu direktīvas transponēšanas termiņa laikā. Līdz ar to ir jāizvērtē vēl tikai direktīvas iespējamā iedarbība pirms tās transponēšanas termiņa beigām konkrētā gadījumā, ievērojot atturēšanās pienākumu, kurš valsts tiesām ir paredzēts atbilstoši lietas *Inter-Environnement Wallonie* judikatūrai.

45. No tā izriet, ka nešķiet, vismaz ne acīmredzami, ka trešā prejudiciālā jautājuma

14 — Šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Inter-Environnement Wallonie*, 46.–49. punkts.

ietvaros lūgtā šīs normas interpretācija nebūtu nozīmīga, ņemot vērā pamata prāvu¹⁵.

B — *Par lietas būtību*

1. Par pirmā jautājuma a) apakšpunktu

46. Šādos apstākļos, pēc manām domām, ir jāatbild uz visiem *Administrativen sad Sofia-grad* uzdotajiem jautājumiem.

47. Visbeidzot ir jāpiebilst, ka, izskatot šo prejiālo tiesvedību, ir jāraugās, lai netiktu sajaukti izskatāmajā lietā izvirzītie dažādie jautājumi par piemērošanu laikā. Tādējādi, manuprāt, ir skaidri jānošķir, no vienas puses, jautājums, kuru es izskatīju iepriekš tekstā, noskaidrojot, ciklāl valsts tiesai, lai pieņemtu nolēmumu pamata lietā, jāņem vērā "Atgriešanas" direktīva pat pirms tās transponēšanas termiņa beigām, un, no otras puses, pamata jautājums, kurš ir pirmā prejudiciālā jautājuma priekšmets, par to, vai "Atgriešanas" direktīvas 15. panta 5. un 6. punkts paredz pienākumu, aprēķinot aizturēšanas laiku, ņemt vērā arī aizturēšanas laikposmus, kas pagājuši pirms minētās direktīvas transponējošā tiesiskā regulējuma stāšanās spēkā. Šis pēdējais minētais jautājums rastos turklāt arī tādās tiesvedībās saistībā ar aizturēšanas likumību, kas norisinātos pēc "Atgriešanas" direktīvas transponēšanas termiņa beigām.

48. Pirmām kārtām ir īsi jāizklāsta "Atgriešanas" direktīvas prasības attiecībā uz aizturēšanas izraidīšanas nolūkā laiku.

49. "Atgriešanas" direktīvas 15. panta 5. punktā Kopienų likumdevējs ir paredzējis aizturēšanas izraidīšanas nolūkā termiņu, kas ir ierobežots uz sešiem mēnešiem. Saskaņā ar minētās direktīvas 15. panta 6. punktu dalībvalstis šo laikposmu var pagarināt par papildu 12 mēnešiem sakarā ar to, ka attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais atsakās sadarboties vai kavējas vajadzīgo dokumentu saņemšana no trešām valstīm. No tā izriet, ka saskaņā ar šo direktīvu maksimālais aizturēšanas termiņš nedrīkst pārsniegt kopumā 18 mēnešus.

50. Tomēr ir jāatzīmē, ka tādējādi paredzētie termiņi definē tikai aizturēšanas laika absolūtās un ārējās robežas. Tādējādi, kā tas izriet it īpaši no "Atgriešanas" direktīvas 15. panta 1. un 5. punkta redakcijas, ikvienai aizturēšanai pirms izraidīšanas ir jābūt iespējami īsai un tā drīkst turpināties tikai tik ilgi, kamēr veic

15 — Skat. iepriekš 30. punktu.

izraidīšanas pasākumus, un to izpilda ar pienācīgu rūpību. Turklāt aizturēšana ir jāizbeidz, ja aizturēšanas apstākļi vairs nepastāv vai vairs nav pamatota iemesla izraidīšanai.

51. Kā jau es iepriekš minēju, šīs prasības, kā tas ir norādīts minētās direktīvas preambulas sešpadsmitajā apsvērumā, ir arī samērīguma principa, kurš ir piemērojams aizturēšanai un kurš ierobežo tās laiku, atspoguļojums.

52. Visbeidzot arī no pamattiesībām, kuras ir daļa no vispārējiem principiem, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa¹⁶, tostarp tiesību uz brīvību, kuras ir garantētas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 5. pantā, [ievērošanu], izriet, ka aizturēšanas izraidīšanas nolūkā laiks nedrīkst pārsniegt saprātīgu termiņu, kas vajadzīgs, lai sasniegtu uzvirzīto mērķi. Konkrētāk, kā to šajā kontekstā pamatoti norādīja Kadzovs, piespiedu izmitināšana, kas tam tika piemērota, gaidot viņa izraidīšanu — kura "Atgriešanas" direktīvas izpratnē, protams, ir jākvalificē kā "aizturēšana" — minētā panta

izpratnē ir brīvības atņemšana, kurai tāpat ir piemērojama prasība par pamatojumu, kas balstīts uz minētās konvencijas saistībā ar personas apcietināšanu, pret kuru norisinās izraidīšanas vai izdošanas procedūra, 5. panta 1. punkta f) apakšpunktu. Šajā sakarā pat tad, ja šajā konvencijā apcietināšanas izraidīšanas/izdošanas nolūkā termiņš nav pakļauts nekādam absolūtam ierobežojumam, no Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras izriet, ka valsts iestādēm ir jārikojas ar vajadzīgo rūpību, lai nodrošinātu, ka šādas apcietināšanas laikposms būtu iespējami īss. Turpretī, ja procedūra netiek veikta ar prasīto rūpību, apcietināšana, ņemot vērā minētās konvencijas 5. panta 1. punkta f) apakšpunktu, vairs nav pamatota¹⁷.

53. No tā izriet, ka atbilstoši "Atgriešanas" direktīvas 15. panta prasībām personas aizturēšana tās izraidīšanas nolūkā ir jāizbeidz, tiklīdz iespējams, un tā kļūst nelikumīga, tiklīdz beidz pastāvēt šajā pantā definētie "materiālie" izraidīšanas apstākļi — tostarp tas, ka tiek veikti izraidīšanas pasākumi un tas tiek izpildīts ar pienācīgu rūpību, un ka pastāv pamats iemesls izraidīšanai, — vai katrā ziņā pēc maksimāla aizturēšanas laika, kas aprēķināts atbilstoši šīs direktīvas 15. panta 5. un 6. punktam, beigām.

16 — Šajā sakarā skat., piemēram, 1991. gada 18. jūnija spriedumu lietā C-260/89 *ERT* (*Recueil*, I-2925. lpp., 41. punkts) un 1997. gada 18. decembra spriedumu lietā C-309/96 *Anibaldi* (*Recueil*, I-7493. lpp., 12. punkts). Turklāt atbilstoši "Atgriešanas" direktīvas 1. pantam šajā direktīvā ir noteikti kopēji standarti un procedūras, kas ir jāpiemēro, "ievērojot pamattiesības kā galvenos Kopienas tiesību, kā arī starptautisko tiesību principus, tostarp pienākumu nodrošināt bēgļu aizsardzību un cilvēktiesības".

17 — Šajā sakarā skat. it īpaši Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1996. gada 15. novembra spriedumu lietā *Chahal* pret Apvienoto Karalisti, *Recueil des arrêts et décisions*, 1996-V, 113. punkts; Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2009. gada 8. oktobra spriedumu lietā *Mikolenko* pret Igauniju, 59.–61. punkts; skat. arī "Divdesmit pamatnostādņu piespiedu atgriešanai", kuras Eiropas Padomes Ministru komiteja pieņēma 2005. gada 4. maijā 7. principu un komentārus par šiem principiem, kurus *ad hoc* komitejas eksperti teritoriālā patvēruma, bēgļu un bezvalstnieku juridiskajiem aspektiem (*CAHAR*), kas publicēti 2005. gada septembrī, vadošā 7. principa komentārs.

54. Tas nozīmē, ka iesniedzējtiesai pamata tiesvedībā ir jālemj par Kadzoeva aizturēšanas izraidīšanas nolūkā likumību un atstāšanu spēkā, tostarp pamatojoties uz grozītā Likuma par ārzemniekiem 44. panta 8. punktu, nodrošinot "Atgriešanas" direktīvas 15. panta 5. un 6. punkta transponēšanu Bulgārijas tiesībās, sākot no 2009. gada 18. maija.

55. Tā kā transponēšanas likums neietver pārejas noteikumus attiecībā uz piemērošanas laikā nosacījumiem un ka turklāt nav paredzēts, ka šim likumam ir atpakaļejošs spēks, iesniedzējtiesa ar sava pirmā jautājuma a) apakšpunktu būtībā vēlas noskaidrot, vai tai, ja tā lemj par aizturēšanas likumīgo termiņu, ir jāņem vērā juridiskie fakti, tostarp pirms "Atgriešanas" direktīvas 15. panta 5. un 6. punkta transponēšanas stāšanās spēkā aizturēšanas laikposmi, vai gluži pretēji aizturēšanas likumīgais laiks ir jāaizvērtē tikai, ņemot vērā aizturēšanas faktus un laikposmus pēc šī datuma.

56. Šajā sakarā ir pirmām kārtām jāatgādina principi, kurus Tiesa ieviesusi attiecībā uz juridisko normu iedarbību laikā.

57. Lai gan ir pareizi, ka tiesiskās drošības princips vispārēji ir pret to, ka tiesību norma tiem piemērota ar atpakaļejošu spēku¹⁸, tomēr saskaņā ar pastāvīgo judikatūru šis princips nevar tikt paplašināts tādējādi, ka tas vispārēji liedz jaunu tiesisko regulējumu piemērot situācijās, kura ir radusies agrākā tiesiskā regulējuma pastāvēšanas laikā, vēlākām sekām¹⁹.

58. Tādējādi Tiesa savā pastāvīgajā judikatūrā noteica principu, saskaņā ar kuru jauna tiesību norma ir nekavējoties piemērojama tādas situācijas vēlākām sekām, kas radusies iepriekšējās tiesību normas pastāvēšanas laikā²⁰.

59. Turpretī tiktāl, ciktāl runa ir par situācijām vai tiesībām, kas radušās pēc materiāltiesiskās normas stāšanās spēkā, šīs normas, lai nodrošinātu tiesiskās palāvības un tiesiskās drošības principu ievērošanu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās attiecas uz šīm situācijām, kuras radušās [pirms normu spēkā stāšanās], tikai tiktāl, ciktāl no to noteikumiem, mērķa vai satura skaidri izriet, ka tām jāpiešķir šāda iedarbība²¹. Turpretī parasti procesuālo tiesību normas ir piemērojamas visiem strī-

18 — Šajā sakarā skat., piemēram, 2006. gada 6. jūlija spriedumu lietā C-154/05 *Kersbergen-Lap* un *Dams-Schipper* (Krājums, I-6249. lpp., 42. punkts).

19 — Skat. tostarp 2008. gada 11. decembra spriedumu lietā C-334/07 P Komisija/*Freistaat Sachsen* (Krājums, I-9465. lpp., 43. punkts).

20 — Šajā sakarā skat. 1986. gada 10. jūlija spriedumu lietā 270/84 *Licata/CES* (*Recueil*, 2305. lpp., 31. punkts), 1999. gada 29. jūnija spriedumu lietā C-60/98 *Butterfly Music* (*Recueil*, I-3939. lpp., 24. punkts) un 2002. gada 29. janvāra spriedumu lietā C-162/00 *Pokrzeptowicz-Meyer* (*Recueil*, I-1049. lpp., 50. punkts).

21 — Šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Pokrzeptowicz-Meyer*, 49. punkts.

diem, kas tiek risināti brīdī, kad tās stājas spēkā²².

60. Turpmāk ir jāanalizē konkrētāk izskatāmā lieta, ņemot vērā šos principus.

61. Vispirms ir jākonstatē, ka pamata lietas pamatā esošo faktisko situāciju, proti, Kadzojeva aizturēšanu, lai arī tā ir radusies pirms “Atgriešanas” direktīvas transponēšanas likuma Bulgārijas tiesībās stāšanās spēkā, nevar acīmredzami aplūkot kā situāciju, kas ir beigusies vai radusies pirms minētā likuma spēkā stāšanās un kurai šis likums tād būtu piemērojams ar “atpakaļejošu spēku”. Runa drīzāk ir par turpinātu situāciju *par excellence*, kura ir sākusies pagātnē, bet kura joprojām pastāv pamata tiesvedības laikā. Izskatāmajā lietā “Atgriešanas” direktīvas piemērošana ar transponēšanas likuma starpniecību, lai lemtu par Kadzojeva aizturēšanas likumību un tādējādi par iespējamo tās pagarināšanu, izriet līdz ar to no Tiesas ieviestā labi pazīstamā principa, kurš tika atgādināts iepriekš, saskaņā ar kuru jauns tiesiskais regulējums ir nekavējoties piemērojams pastāvošām situācijām²³.

22 — Skat., piemēram, 1993. gada 6. jūlija spriedumu apvienotajās lietās C-121/91 un C-122/91 *CT Control (Rotterdam) BV (Recueil, I-3873. lpp., 22. punkts)*.

23 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Pokrzeptowicz-Meyer*, 52. punkts.

62. Tas nozīmē, ka ir jānoskaidro, vai aizturēšanas likumību ir iespējams izvērtēt tikai tiktāl, ciktāl tā notika pēc transponēšanas likuma stāšanās spēkā.

63. Man nešķiet iespējami veikt šādu aizturēšanas laika sadali, lai piemērotu tiesību normas par “Atgriešanas” direktīvā paredzēto aizturēšanas laiku.

64. Šajā sakarā es atgādinu, pirmkārt, ka “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 5. un 6. punktā ieviestie maksimālie aizturēšanas termiņi ir tādu tiesību normu kopuma daļa, kuru mērķis ir nodrošināt, lai aizturēšana būtu samērīga, t.i., lai tās laiks būtu pēc iespējas īss un katrā ziņā ne ilgāks par paredzētajiem 6 mēnešiem vai attiecīgajā gadījumā 18 mēnešiem²⁴. Tātad, ja tādā lietā kā šī būtībā ir jānovērtē, vai aizturēšanas laiks ir saprātīgs un vai tās atstāšana spēkā joprojām ir pamatota, nesaskatu, kā to saprātīgi varētu darīt citādi, kā ņemot vērā visu aizturēšanas patieso laiku kopumā. Šķiet vismaz lielā mērā patvaļīgi aizturēšanas laika pārbaudē ņemt vērā noteiktus laikposmus tādēļ, ka tie ir bijuši pirms transponēšanas likuma spēkā stāšanās. Šādas “Atgriešanas” direktīvas prasību uztveres rezultāts būtu acīmredzami tāds, ka valsts tiesa, pamatojoties uz transponēšanas likumu, varētu konstatēt personas aizturē-

24 — Šajā sakarā skat. iepriekš 49.–53. punktu.

šanas izraidīšanas nolūkā atstāšanas spēkā samērīgumu, t.i., pamatotību, neņemot vērā attiecīgās personas aizturēšanas ilgo laiku, kas man šķiet pilnīgi nepieņemami.

priekšroka ir jādod pēdējai minētajai interpretācijai.

65. Otrkārt, ir jājautā, kāds faktiski ir "Atgriešanas" direktīvas 15. panta 5. un 6. punktā paredzēto maksimālo aizturēšanas termiņu izvirzītais mērķis. Citiem vārdiem sakot, vai šo normu mērķis būtībā ir paredzēt, ka no to transponēšanas brīža valsts tiesībās un attiecībā uz pastāvošu aizturēšanu pēdējā minētā drīkst tikt pagarināta tikai maksimāli līdz kopumā 18 mēnešiem un neatkarīgi no laika, kas pagājis kopš aizturēšanas, vai, gluži pretēji, tās ir jāuztver kā tādas, kas izsaka maksimālo pieņemamo aizturēšanas laiku tādējādi, ka "neviens nevar tikt aizturēts izraidīšanas nolūkā ilgāk par 18 mēnešiem", kā rezultātā attiecībā uz personu, kura šīs normas transponēšanas valsts tiesībās spēkā stāšanās brīdī, piemēram, jau ir aizturēta 3 mēnešus, šo aizturēšanu var pagarināt vēl par maksimāli 15 mēnešiem, un persona, kura šajā brīdī jau ir aizturēta 18 mēnešus, proti, maksimālo laiku, ir nekavējoties jāatbrīvo?

66. Pēc manām domām, ir skaidrs, ka, ņemot vērā normu par maksimālo aizturēšanas izraidīšanas nolūkā termiņu noteikšanu mērķi, proti, tostarp nodrošināt konkrētā indivīda pamattiesības uz brīvību, atkāpēm no kuras ir jāpiemēro stingri nosacījumi,

67. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmā prejudiciālā jautājuma a) apakšpunktu ierosinu atbildēt tādējādi, ka, lai novērtētu aizturēšanas likumīgo laiku un tās atstāšanu spēkā, ņemot vērā likumu, ar kuru valsts tiesībās ir transponēts "Atgriešanas" direktīvas 15. panta 5. un 6. punkts, ir jāņem vērā šis aizturēšanas faktiskais laiks, līdz ar to tostarp arī aizturēšanas laikposmi, kuri ir bijuši pirms transponēšanas likuma stāšanās spēkā.

2. Par pirmā jautājuma b) apakšpunktu un otro jautājumu

68. Šie jautājumi attiecas uz to, vai "Atgriešanas" direktīvas 15. panta 5. un 6. punktā paredzētā aizturēšanas termiņu aprēķinā ir jāietver laikposmi, kuros izraidīšanas lēmuma izpilde bija apturēta.

69. Pirmkārt, es izvērtēšu otro jautājumu, kurš attiecas uz izraidīšanas lēmuma apturēšanu sakarā ar prasību tiesā, kura ir celta pret minēto lēmumu, pēc tam, otrkārt, izvērtēšu specifiskāku apturēšanas sakarā ar pirmā

jautājumā b) apakšpunktā norādīto patvēruma piešķiršanas procesu gadījumu. Vispirms ir jāpiebilst, ka, kā tas izriet no lēmuma par prejudiciālo jautājumu uzdošanu, abos gadījumos ir jāievēro apgalvojums, ka konkrētais trešās valsts valstspiederīgais, proti, Kadzojevs, šķiet, ne tikai ir turpinājis uzturēties tajā pašā izmitināšanas centrā attiecīgā izraidīšanas lēmuma apturēšanas laikposmos, bet ka viņš tur atradās, joprojām pamatojoties uz rīkojumu par piespiedu izmitināšanu (aizturēšanu).

70. Vispirms ir jāatkārto, ka, tā kā piespiedu aizturēšana ir brīvības atņemšana, apstākļi, kādos tā ir atļauta, attiecībā uz atkāpi no nodrošinātās individuālās pamatbrīvības prasa šauru interpretāciju²⁵.

71. Turklāt ir jāatzīmē, ka “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 5. un 6. punkta redakcijā nav ietverts neviens elements, kurš ļautu domāt, ka minētajās normās paredzētā maksimālā aizturēšanas laika aprēķinā nebūtu jāņem vērā noteikti aizturēšanas izraidīšanas nolūkā laikposmi, tostarp sakarā ar izraidīšanas lēmuma izpildes apturēšanu.

25 — Skat. iepriekš 52. punktu; šajā sakarā skat. arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2006. gada 27. aprīļa spriedumu lietā *Mohd* pret Grieķiju, 18. punkts.

72. “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 5. punktā drīzāk viennozīmīgi ir paredzēts, ka katra dalībvalsts nosaka ierobežotu aizturēšanas laikposmu, “kas nedrīkst pārsniegt sešus mēnešus”. Turklāt no šīs pašas direktīvas 15. panta 6. punkta redakcijas skaidri izriet, ka šo laikposmu var pagarināt tikai izņēmuma gadījumos un katrā ziņā tikai uz ierobežotu laikposmu, kas nedrīkst pārsniegt papildu divpadsmit mēnešus.

73. Turklāt apstākļi, kādos šāda aizturēšanas laikposma pagarināšana var tikt paredzēta, skaidri un izsmeļoši ir definēti šajā normā, kura attiecas uz gadījumiem, kuros, neņemot vērā visus saprātīgos centienus, ir iespējams, ka izraidīšanas darbība ilgst ilgāk vai nu sakarā ar attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā nesarbošanos, vai arī vajadzīgo dokumentu saņemšanas no trešām valstīm kavēšanos. Ieviešot šos pagarināšanas iemeslus, Kopienų likumdevējs izvēlējās ņemt vērā praktiskās grūtības, ar kādām dalībvalstis var saskarties, izraidot trešo valstu valstspiederīgo, kas [dalībvalsti] uzturas nelikumīgi.

74. Ir jākonstatē, ka izraidīšanas lēmuma apturēšana sakarā ar prasību tiesā, kura ir celta pret šo lēmumu, nav ietverta pagarināšanas iemeslu uzskaitījumā un katrā ziņā “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 5. un 6. punktā nav paredzēta nekāda aizturēšanas laika pagarināšana, pārsniedzot papildu divpadsmit mēnešus.

75. Līdz ar to, neesot skaidrām normām šajā sakarā, "Atgriešanas" direktīvas 15. panta 5. un 6. punktu nevar interpretēt tādējādi, ka tas, lai saskaņā ar šo pantu aprēķinātu aizturēšanas laiku, ļauj neņemt vērā aizturēšanas laikposmus, kuros izraidīšanas lēmuma izpilde ir bijusi apturēta sakarā ar to, ka pret šo lēmumu ir celta prasība tiesā, kā rezultātā tiku atļauta aizturēšana izraidīšanas nolūkā, kas pārsniegtu paredzēto maksimālo 18 mēnešu termiņu.

76. Pēc manām domām, šis secinājums netiek apstrīdēts ar Bulgārijas valdības izvirzīto Tiesas spriedumu lietā *Petrosian* u.c.²⁶, kurš attiecās uz Regulas (EK) Nr. 343/2003²⁷ interpretāciju. Šajā lietā Tiesa būtībā nosprieda, ka, ja valsts tiesībās ir paredzēta prasība, kurai var būt [lēmuma izpildi] apturoša iedarbība, šīs regulas 20. panta 1. punkta d) apakšpunktā paredzētā patvēruma meklētāja pārsūtīšanas izpildes termiņu sāk skaitīt nevis no dienas, kad ir pieņemts tiesas pagaidu lēmums, ar ko tiek apturēta pārsūtīšanas procedūras izpilde, bet tikai no dienas, kad ir pieņemts tiesas lēmums, ar kuru ir lemts par procedūras pamatotību²⁸.

26 — 2009. gada 29. janvāra spriedums lietā C-19/08 *Petrosian* u.c. (Krājums, I-495. lpp.).

27 — Padomes 2003. gada 18. februāra Regula (EK) Nr. 343/2003, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV L 50, 1. lpp.).

28 — Tiesa šajā sakarā ir norādījusi it īpaši, ka, ņemot vērā mērķi, kāds bija paredzēts, nosakot šo termiņu, dalībvalstīm ir jābūt sešu mēnešu laikam, kas tām pilnībā ir jāizmanto, lai noteiktu pārsūtīšanas izpildes tehnisko kārtību. Pretējā gadījumā dalībvalstis var būt spiestas neievērot/atcelt pagaidu lēmuma apturošo iedarbību, lai to rīcībā būtu vajadzīgais laiks pieprasītāja pārsūtīšanas noorganizēšanai.

77. Šāds lēmums, kā arī to pamatojošie apsvērumi tomēr nevar tikt attiecināts tieši uz izskatāmo gadījumu, jo attiecīgajiem termiņiem ir atšķirīgs raksturs. Tā kā lietā, kurā pasludināts iepriekš minētais spriedums *Petrosian* u.c., izskatītais termiņš paredz laiku, kas ir prasītājas dalībvalsts rīcībā, lai izpildītu patvēruma meklētāja pārsūtīšanu uz dalībvalsti, kurai tas ir jāuzņem atpakaļ, "Atgriešanas" direktīvas 15. panta 5. un 6. punktā paredzēto minimālo termiņu mērķis ir ierobežot indivīda, kurš būtībā nav izdarījis neko citu, kā [dalībvalstī] uzturējies nelikumīgi, brīvības atņemšanas laikposmu, [nosakot] saprātīgu laikposmu. Tāpat izskatāmajā lietā konkrētie termiņi ierobežo aizturēšanas izraidīšanas nolūkā laiku, nevis, vai vismaz ne tieši, izraidīšanas procesa īstenošanu pašu par sevi, izskatāmajā lietā ietverot prasības tiesā, kas vērstas pret izraidīšanas lēmumu.

78. Visbeidzot attiecībā uz elementiem, uz kuriem iesniedzējtiesa atsaucās otrā jautājuma ietvaros, proti, šaubām saistībā ar valstspiederīgā identitāti, to, ka viņam nav iztikas līdzekļu vai tā agresīvo rīcību, šiem apstākļiem acīmredzami nav nozīmes attiecībā uz principiālo jautājumu par to, vai aizturēšanas laikposms, kurā izraidīšanas lēmuma izpilde tika apturēta sakarā ar pārsūdzības procesu pret šo lēmumu, ir jāņem vērā "Atgriešanas" direktīvas 15. panta 5. un 6. punktā paredzēto aizturēšanas termiņu aprēķinā²⁹. Šajā kontekstā nav būtiski zināt arī, vai valstspiederīgais konkrētajā laikposmā turpināja uzturēties tajā pašā specializētajā

29 — Šajā sakarā skat. arī turpmāk tekstā 101. punktu.

izmitināšanas centrā, jo maksimālā aizturēšanas laika aprēķinam vienīgais izšķirošais jautājums ir tas, vai valstspiederīgajam šajā laikposmā faktiski tika piemērota aizturēšana izraidīšanas nolūkā.

79. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uz otro prejudiciālo jautājumu ir jāatbild tādējādi, ka saskaņā ar “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 5. un 6. punkta normām aizturēšanas laika aprēķinā ir jāņem vērā aizturēšanas laikposms, kurā izraidīšanas lēmuma izpilde bija apturēta atbilstoši skaidrai valsts tiesību normai sakarā ar prasību tiesā, kas celta pret minēto lēmumu.

80. Otrkārt, attiecībā uz jautājumu, vai “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 5. un 6. punktā minētajiem aizturēšanas izraidīšanas nolūkā termiņiem ir jāietver arī laikposms, kurā izraidīšanas lēmuma izpilde bija apturēta sakarā ar konkrētā trešās valsts valstspiederīgā uzsākto patvēruma piešķiršanas procedūru, pirmām kārtām ir jānorāda, ka saskaņā ar minētās direktīvas 2. panta 1. punktu šo direktīvu piemēro tikai trešās valsts valstspiederīgajiem, kuri dalībvalsts teritorijā uzturas nelikumīgi.

81. Kā tas ir norādīts “Atgriešanas” direktīvas preambulas deviņtajā apsvērumā, saskaņā ar Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīvu 2005/85/EK par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu³⁰, trešās valsts valstspiederīgais, kas ir pieprasījis patvērumu dalībvalstī, nebūtu jāuzskata par personu, kas nelikumīgi uzturas attiecīgās dalībvalsts teritorijā, kamēr nav stājies spēkā negatīvs lēmums par minēto pieprasījumu vai lēmums, ar ko tiek pārtrauktas viņa vai viņas uzturēšanās tiesības kā patvēruma meklētājam.

82. No tā izriet, ka trešās valsts valstspiederīgais, kurš ir pieprasījis patvērumu, neietilpst — vai konkrētajā gadījumā vairs neietilpst — “Atgriešanas” direktīvas piemērošanas jomā tikmēr, kamēr norisinās patvēruma pieprasījuma izvērtēšanas procedūra.

83. Tiktāl, ciktāl patvēruma meklētājs vairs nevar tikt uzskatīts par tādu, kurš dalībvalsts teritorijā uzturas nelikumīgi un neietilpst “Atgriešanas” direktīvas piemērošanas jomā, tā aizturēšana, lai nodrošinātu izraidīšanas pasākuma izpildi, vairs nevar tikt attaisnota, pamatojoties uz šo direktīvu.

30 — OV L 326, 13. lpp.

84. Tā statuss un tiesības kā patvēruma meklētājam tātad tiek reglamentēti piemērojamajos starptautiskajos un Kopienų patvēruma tiesiskajos regulējumos, tostarp 1951. gada 28. jūlija Ženēvas konvencijā par bēgļa statusu, kā arī Direktīvā 2005/85 un Padomes 2003. gada 27. janvāra Direktīvā 2003/9/EK, ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai³¹.

85. Šajā sakarā ir jāatzīmē, ka pat tad, ja peronu nevar aizturēt tikai tāpēc, ka šī persona ir patvēruma meklētājs³², atbilstoši starptautiskajām un Kopienų patvēruma tiesībām patvēruma meklētāja aizturēšana pati par sevi nav izslēgta³³.

86. Tādējādi, piemēram, Direktīvas 2003/9 7. pantā ir paredzēta aizturēšana, ja tas izrādās nepieciešams legālu iemeslu vai sabiedriskās kārtības dēļ. Katrā ziņā šāda patvēruma meklētāja aizturēšana, protams, ir jāpamato un jāattaisno, ņemot vērā atbilstošajās tiesību normās, kurās tiek reglamentēts patvēruma, paredzētos nosacījumus, un tas nevar tikt juridiski pamatots ar tiesībām, kuras reglamentē personu, kuras [dalībvalstī] uzturas nelikumīgi, statusu.

31 — OV L 31, 18. lpp.

32 — Šajā sakarā skat., piemēram, Direktīvas 2005/85 18. panta 1. punktu.

33 — Šajā kontekstā skat., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2008. gada 29. janvāra spriedumu lietā *Saadi* pret Apvienoto Karalisti, 65. punkts; Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2008. gada 24. janvāra spriedumu lietā *Riad* un *Idiab* pret Beļģiju, 70. punkts; skat. arī Cilvēktiesību komitejas Paziņojumu Nr. 560/1993: Austrālija. 30/04/97. CCPR/C/59/D/560/1993, 9.3. punktu.

87. Pēc manām domām, no šīs analīzes attiecībā uz izskatāmo lietu izriet kontrastiem bagāts attēls.

88. Ja aizturēšana Kadzojeva patvēruma pieprasījuma izvērtēšanas laikposmā būtu pamatota ar piespiedu izmitināšanas rīkojumu, kas pieņemts, piemērojot patvēruma reglamentējošās tiesību normas, šo aizturēšanu nevarētu uzskatīt par aizturēšanu izraidīšanas nolūkā "Atgriešanas" direktīvas izpratnē. Tātad tās laiks nebūtu reglamentēts šīs direktīvas 15. pantā un līdz ar to šo direktīvu nevarētu ņemt vērā, aprēķinot šajā pantā paredzētos aizturēšanas termiņus³⁴.

89. Turpretī, ja Kadzojeva aizturēšana vienkārši paliktu spēkā, pamatojoties uz sākotnējo izmitināšanas rīkojumu, pēc tam, kad viņš bija

34 — Ne ilgāk kā iespējamās brīvības atņemšanas laikposmus, pamatojoties uz citiem juridiskiem pamatiem, piemēram, pamatojoties uz valsts krimināltiesībām.

pieprasījis patvērumu, un iestādes nebūtu pieņēmušas atsevišķu lēmumu par aizturēšanu, viņš tātad patiešām šajā laikposmā joprojām tiktu aizturēts izraidīšanas nolūkā, šo aizturēšanu tomēr būtu jāuzskata par nelikumīgu, ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus. Tādā gadījumā laikposms, uz kuru attiecas patvēruma piešķiršanas procedūra, būtu jāņem vērā “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 5. un 6. punktā paredzēto maksimālo termiņu aprēķinā to pašu iemeslu dēļ, kā izraidīšanas lēmuma izpildes apturēšanas gadījumā sakarā ar prasību tiesā.

90. Jāpiebilst, ka trešo valstu valstspiederīgajam nevar piemērot faktiskās aizturēšanas izraidīšanas nolūkā maksimālā laika pagarināšanu ar nelikumību aizturēšanas laikposmu.

91. Pat tad, ja, pamatojoties uz Tiesas rīcībā esošo informāciju, šķiet, ka pamata lietai raksturīgs ir otrais gadījums, valsts tiesai ir jānosaka, vai piespiedu izmitināšana laikposmā, kurā Kadzojevs bija patvēruma meklētājs, bija pamatota ar atbilstošajām tiesību normām par patvēruma piešķiršanas procedūrām vai tā joprojām bija pamatota ar

aizturēšanu, lai nodrošinātu trešās valsts valstspiederīgā, kurš [dalībvalstī] uzturas nelikumīgi, izraidīšanu.

92. Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, ierosinu uz pirmā prejudiciāla jautājuma b) apakšpunktu atbildēt tādējādi, ka “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 5. un 6. punkta normas par aizturēšanas izraidīšanas nolūkā maksimālo laiku principā nav piemērojamas aizturēšanas, kas patvēruma meklētājam ir piemērota patvēruma piešķiršanas procedūras ietvaros, laikposmiem. Tomēr, ja trešās valsts valstspiederīgais joprojām tiek aizturēts viņa izraidīšanas nolūkā “Atgriešanas” direktīvas izpratnē pēc tam, kad tas ir pieprasījis patvērumu un šī pieprasījuma izvērtēšanas laikā, šis aizturēšanas laikposms ir jāņem vērā, aprēķinot “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 5. un 6. punktā paredzētos aizturēšanas termiņus.

3. Par trešo prejudiciālo jautājumu

93. Ar savu trešo prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa, ņemot vērā izskatāmās lietas apstākļus, vēlas saņemt jēdziena “pamatots

iemesls izraidīšanai” “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 4. punkta izpratnē skaidrojumu.

apstākļus, vai vēl pastāv vai nepastāv šāds pamatots iemesls.

94. Saskaņā ar šo normu aizturēšanu vairs neuzskata par pamatotu un attiecīgo personu nekavējoties atbrīvo, “ja izrādās, ka tiesisku vai citu apsvērumu dēļ izraidīšanai vairs nav pamatota iemesla”.

95. Šī prasība atspoguļo faktu, ka trešās valsts valstspiederīgā, kurš [dalībvalstī] uzturas nelikumīgi, aizturēšana ir pamatota tikai nolūkā viņu izraidīt un saistībā ar notiekošajām izraidīšanas procedūrām, kas tiek veiktas ar vajadzīgo rūpību, kura nozīmē izraidīšanas iespējas esamību. Kā tas izriet no “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 4. punkta, abstraktas vai teorētiskas izraidīšanas iespējas esamība, nepastāvot precīzējumam saistībā ar tās istenošanas elementiem vai iespējamību, šajā sakarā nevar būt pietiekama. Ir jābūt “pamatotam” iemeslam, proti, reālai iespējai veikt aizturētās personas izraidīšanu saprātīgā termiņā³⁵.

96. Tādējādi iesniedzējtiesai acīmredzami ir jāizvērtē, ņemot vērā visus izskatāmās lietas

97. Tomēr attiecībā uz trešā jautājuma ietvaros iesniedzējtiesas aprakstītajiem apstākļiem ir jāprecizē, ka pamatots iemesls izraidīšanai, šķiet, vairs nepastāv, ja maz ticams, ka attiecīgā trešā valsts saprātīgi tuvā nākotnē vēl dos savu piekrišanu, ka ieinteresētā persona tajā tiks uzņemta, vai ja izraidīšana, pamatojoties uz atpakaļuzņemšanas piekrišanu, nešķiet iespējama saprātīgā termiņā neatkarīgi no attiecīgajiem iemesliem.

98. Visbeidzot ir pašsaprotami, ka, ja saskaņā ar “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 5. un 6. punktu aprēķinātie maksimālie aizturēšanas termiņi ir beigušies, konkrētā persona katrā ziņā ir nekavējoties jāatbrīvo neatkarīgi no pamatota iemesla izraidīšanai esamības³⁶.

35 — Šajā sakarā skat. CAHAR komentāru un tajā minēto judikatūru par iepriekš minēto vadošo 7. principu par piespiedu atgriešanu.

36 — Ņemot vērā izskatāmās lietas faktus, it īpaši Kadzojeva aizturēšanas laiku, un atbildes, kas ierosinātas uz pirmo un otro prejudiciālo jautājumu, var rasties jautājums par šī jautājuma nozīmīgumu pamata tiesvedības sakarā.

99. Līdz ar to ierosinu uz trešo prejudiciālo jautājumu atbildēt tādējādi, ka persona, kas aizturēta tās izraidīšanas nolūkā, ir nekavējoties jāatbrīvo, ja vairs nešķiet reāli, ka izraidīšanu būs iespējams veikt saprātīgā termiņā. Pamatots iemesls izraidīšanai, šķiet, vairs nepastāv, ja maz ticams, ka attiecīgā trešā valsts saprātīgi tuvā nākotnē vēl dos savu piekrišanu, ka ieinteresētā persona tajā tiks uzņemta, vai ja izraidīšana, pamatojoties uz atpakaļuzņemšanas piekrišanu, nešķiet iespējama saprātīgā termiņā neatkarīgi no attiecīgajiem iemesliem.

101. Šajā sakarā pietiek norādīt, ka aizturēšanas pagarināšana sakarā ar iepriekš minētajiem apstākļiem būtu tieši pretrunā “Atgriešanas” direktīvas normām par trešās valsts valstspiederīgā, kurš [dalībvalstī] uzturas nelikumīgi, aizturēšanu, kurās, kā tas izriet no maniem iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem³⁷, ir paredzēts, ka aizturēšana ir atļauta tikai kā pedēža iespēja, kura, salīdzinot ar visiem citiem mazāk stingriem administratīviem pasākumiem, ir pakārtota un kurai ir piemērojams šaurs pamatojums, un [kura īstenojama] tikai izraidīšanas procedūras mērķiem un saistībā ar to, proti, maksimālajā 18 mēnešu laikposmā³⁸.

4. Par ceturto prejudiciālo jautājumu

100. Ar savu ceturto prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 4. un 6. punktā ir atļauts neatbrīvot nekavējoties ieinteresēto personu, kaut arī šajā direktīvā paredzētais maksimālais aizturēšanas laikposms ir beidzies, tādēļ, ka tai nav derīgu dokumentu, tā izrāda agresīvu rīcību un tai nav savu iztikas līdzekļu vai neviena trešā persona nav uzņēmusies nodrošināt tās iztiku.

102. Līdz ar to uz ceturto jautājumu šajā sakarā ir jāatbild tādējādi, ka aizturēšana izraidīšanas nolūkā nevar tikt pagarināta ilgāk par “Atgriešanas” direktīvas 15. panta 4. un 6. punktā paredzēto maksimālo laikposmu tādu iemeslu dēļ kā derīgu personu apliecinošu dokumentu neesamība, ieinteresētās personas agresīva rīcība vai pašam savu iztikas līdzekļu vai citu materiālu līdzekļu neesamība, kas tam ļautu uzturēties konkrētās dalībvalsts teritorijā.

³⁷ — Skat. it īpaši iepriekš 48.–53. un 70.–73. punktu.

³⁸ — Jāpiebilst, ka aizturēšana sakarā ar agresīvu rīcību, pamatojoties uz citu valsts tiesību juridisko pamatu, piemēram, izskatāmajā lietā tiesisko regulējumu, kas paredzēts sabiedriskās kārtības nodrošināšanai, vai krimināltiesībām, joprojām ir iespējama.

V — Secinājumi

103. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, piedāvāju Tiesai atzīt, ka prejudiciālie jautājumi ir pieņemami un atbildēt *Administrativen sad Sofia-grad* šādi:

- lai novērtētu aizturēšanas likumīgo laiku un tās atstāšanu spēkā, lemjot, pamatojoties uz likumu, ar kuru valsts tiesībās ir transponēts Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvas 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, 15. panta 5. un 6. punkts, ņemot vērā aizturēšanas likumīgo laiku un tās atstāšanu spēkā, ir jāievēro šis aizturēšanas faktiskais laiks, līdz ar to tostarp arī aizturēšanas laikposmi, kuri ir bijuši pirms transponēšanas likuma stāšanās spēkā;
- Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punkta normas par aizturēšanas izraidīšanas nolūkā maksimālo laiku principā nav piemērojamas aizturēšanas, kas patvēruma meklētājam ir piemērota patvēruma piešķiršanas procedūras ietvaros, laikposmiem. Tomēr, ja trešās valsts valstspiederīgais joprojām tiek aizturēts viņa izraidīšanas nolūkā minētās direktīvas izpratnē pēc tam, kad tas ir pieprasījis patvērumu un šī pieprasījuma izvērtēšanas laikposmā, šis aizturēšanas laikposms ir jāņem vērā, aprēķinot šīs direktīvas 15. panta 5. un 6. punktā paredzētos aizturēšanas termiņus;
- aprēķinot aizturēšanas laiku, kas paredzēts saskaņā ar Direktīvas 2008/115 15. panta 5. un 6. punkta normām, ir jāņem vērā aizturēšanas laikposms, kurā izraidīšanas lēmuma izpilde bija apturēta atbilstoši skaidrai valsts tiesību normai sakarā ar prasību tiesā, kas celta pret minēto lēmumu;

- persona, kas aizturēta tās izraidīšanas nolūkā, ir nekavējoties jāatbrīvo, ja vairs nešķiet reāli, ka izraidīšanu būs iespējams veikt saprātīgā termiņā. Pamatots iemesls izraidīšanai, šķiet, vairs nepastāv, ja maz ticams, ka attiecīgā trešā valsts saprātīgi tuvā nākotnē vēl dos savu piekrišanu, ka ieinteresētā persona tajā tiks uzņemta, vai ja izraidīšana, pamatojoties uz atpakaļuzņemšanas piekrišanu, nešķiet iespējama saprātīgā termiņā neatkarīgi no attiecīgajiem iemesliem;

- aizturēšana izraidīšanas nolūkā nevar tikt pagarināta ilgāk par Direktīvas 2008/115 15. panta 4. un 6. punktā noteikto maksimālo laikposmu tādu iesmelu dēļ kā derīgu personu apliecinošu dokumentu neesamība, ieinteresētās personas agresīva rīcība vai pašam savu iztikas līdzekļu vai citu materiālu līdzekļu neesamība, kas tam ļautu uzturēties konkrētās dalībvalsts teritorijā.